

21.6. 1945
(Jannila)

P.M. inflaatiota käsittelevän tutkimuksen laatimisesta tutkimuslaitoksen B:sarjassa julkaistavaksi.

Kustannusosakeyhtiö Tammen taholta käännyttiin jo joitakin aikoja sitten allekirjoittaneen puoleen ja pyydettiin kirjoittamaan inflaatiota käsittelevä teos. Kun kustannusyhtiön intressissä tietysti on joltisenkin levikin saaminen tällaisellekin teokselle, olisi esitys ilmeisesti ollut kirjoitettava ylimalkaisen "yleistajuiseksi", mutta sellaisena se ei olisi muodostunut kirjoittajalleen sanottavaksikaan tieteelliseksi meriitiksi. Kun työn suorittamiselle lisäksi on asetettu verraten lyhyt määräaika, näyttää tällä hetkellä siltä, että hanke allekirjoittaneen osalta raukeaa.

Itse aihe kiinnostaa kuitenkin suuresti. Sen vuoksi tahtoisinkin esittää harkittavaksi, voitaisiinko ajatella tällaisen työn suorittamista tutkimuslaitoksessa osittain virkatyönä ja silmällä pitäen sen julkaisemista B:sarjassa. Tällöin on tietysti selvää, että esityksen tulisi täyttää määrätyt tieteelliset vaatimukset. - Jatkuvasti voisi kenties pitää silmällä sitäkin mahdollisuutta, että teos tulisi valmistuttuaan Tammen kustannettavaksi; luultavaa kuitenkin on, ettei heillä enää olisi mielenkiintoa esitystavaltaan ehkä hiukan raskaan ja valmistumisaikanaan ei kenties enää aivan polttavan ajankohtaisen tieteellisen työn kustantamiseen.

Ymmärtääkseni inflaatioilmiötä teoreettiselta kannalta käsittelevä tutkimus hyvin soveltuisi nimenomaan Suomen Pankin tutkimuslaitoksessa suoritettavaksi; mikäli tutkimuslaitoksessa jatkuvasti ajankohtaisten taloudellisten selvitysten ohella suo-

ritetaan myös varsinaisia teoreettisluonteisia tutkimuksia, rahateorian alaan liittyvät kysymykset kuuluvat tällöin tietysti tutkimuslaihisiin par excellence. Suomenkielinen rahateoriaa käsittelevä kirjallisuus on sitä paitsi jokseenkin köyhää, joten vaatimattomankin lisän siihen luulisi olevan tervetullutta. Sekin rahaopillinen kirjallisuus, mitä meillä on, on lisäksi sikäli hiukan vanhentunutta, ettei siinä juuri ole voitu ottaa huomioon uusimpia, nimenomaan 30-luvulla ja tällä vuosikymmenellä ilmestyneitä ulkolaisia tutkimuksia.

Toista inflaatiota käsittelevää erikoistutkimusta kipeämmin kaivattaisiin kenties suomenkielistä esitystä yleisestä rahateoriasta. En kuitenkaan rohkenisi enkä pitäisi hedelmällisenä ryhtyä tässä vaiheessa tällaiseen aiheeseen - työstä tulisi tällöin pakostakin jokseenkin ylimalkaista uudemman rahateoreettisen tutkimuksen tulosten selostelua. Rajoittamalla probleemia siten, että kysymykseen tulevia ilmiöitä tarkasteltaisiin nimenomaan inflaation näkökulmasta, olisi toiveita saada aiheesta hiukan enemmän irti.

Kustannusosakeyhtiö Tammen kanssa käymien yllä viitattujen keskustelujen aikana laadin jonkinlaisen alustavan disposition inflaatiotutkimusta varten. Toistan sen hiukan muutettuna:

J o h d a n t o.

I. I n f l a a t i o n h i s t o r i a a.

1. Varhaisemmat inflaatiot. (Vanha- ja keskiaika. "Kipper- und Wipperzeit". John Law. Assignaatit. Yhdysvaltojen vapaussodan ja kansalaissodan aikaiset inflaatiot. Inflaatioilmiöitä Ruotsi-Suomen historiassa.)

2. Ensimmäisen maailmansodan yhteydessä esiintyneet inflaatioilmiöt.

3. Uusimmat inflaatiot toisen maailmansodan aikana.

II. Rahanarvon määräytyminen ja inflaation syntyminen.

1. Rahanarvoteorioiden oppihistoriaa.

a. Kvantiteettiteorian alkuvaiheet Bodinista ja Lockesta Ricardoon.

b. Casselin rahateoria.

c. Keynes ja Tukholman koulu ("Stockholmsskolan kontra kvantitetsteorien").

2. Inflaation syntymisen syyt modernin rahateorian valossa¹⁾.

III. Inflaation taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia.

1. Inflaation vaikutus tuotantoon ja työllisyyteen.

2. Inflaatio ja tulosuhteet.

3. Inflaatio ja omistussuhteet.

4. Inflaatio ja valuuttakurssit.

5. Inflaatio ja julkisten rasitusten jakaantuminen.

IV. Inflaation ehkäisemistä tarkoittavat toimenpiteet.

1. Finanssipoliittiset toimenpiteet.

2. Hintojen, palkkojen ja kulutuksen säännöstely.

V. Inflaation poliittiset edellytykset.

¹⁾ Teoreettista resonemangia tässä ja muualla empiirisellä tilastoyms. aineistolla valaistaessa tulisi tietysti lähinnä käytettäväksi Suomen oloista saatavaa aineistoa.

Kun dispositio on tehty aiheeseen vielä syventymättä, pelkän hyvin ylimalkaisen yleistiedon varassa, on ilman muuta selvää, ettei se suinkaan pyri olemaan lopullinen.

Suunnitellun tutkimuksen suorittamisaika tulisi tietysti hyvin paljon riippumaan siitä, missä määrin sille jäisi aikaa muilta virkatehtäviltä. Missään tapauksessa se ei voisi valmistua aivan lyhyessä ajassa, siksi paljon se vaatii mm. tutustumista uusimpaan anglosaksiseen ja skandinaaviseen rahaopilliseen kirjallisuuteen, mikä allekirjoittaneelle on toistaiseksi jokseenkin täysin tuntematonta.

21.6.45.

T. Junnila